

Länsigöötanmaanpystykorva - Västgötaspets

Rodun historiaa

Länsigöötanmaanpystykorva, kotoisammin göötti, on vanha ruotsalainen rotu. Sitä käytettiin ilmeisesti jo viikinkiaikana pihakoirana Länsi-Göötanmaalla ja Skånessa. Uskollisesta ja avuliaasta koirasta on ollut suuri apu pihapiirissä, jossa se on toiminut kaiken kaitsijana. Se on mm. suojellut talon kanoja ketuilta, pyydystänyt rottia, vahtinut lapsia ja ilmoittanut vieraiden tulosta haukkumalla. Lyhytjalkaisena koirana sen erikoisala on kuitenkin ollut lehmien paimentaminen. Kerrotaan, että eräs vanha maanviljelijä vei lehmänsä aamulla laitumelle länsigöötanmaanpystykorvansa kanssa, näytti koiralle laitumen rajat ja jätti sen yksin paimentamaan lehmiä. Illalla hän vihelsi pihalta koiralleen, joka sitten toi lehmät takaisin navettaan lypsylle.

Rotu oli 1940-luvulla kuolemassa sukupuuttoon. Ruotsalaiset koiraharrastajat kreivi Björn von Rosen ja rehtori K. G. Zetterstén tekivät kuitenkin kesällä 1942 retken Länsi-Göötanmaalle etsiäkseen jäljellä olevia rotutyypillisiä länsigöötanmaanpystykorvia. Kovin monta heitä tyydyttävää yksilöä ei löytynyt. Retken seurauksena kutsuttiin kuusi koiraa syksyllä 1942 Göteborgin koiranäyttelyyn ja vuonna 1943 Ruotsin Kennelliitto hyväksyi rodulle laaditun rotumääritelmän.

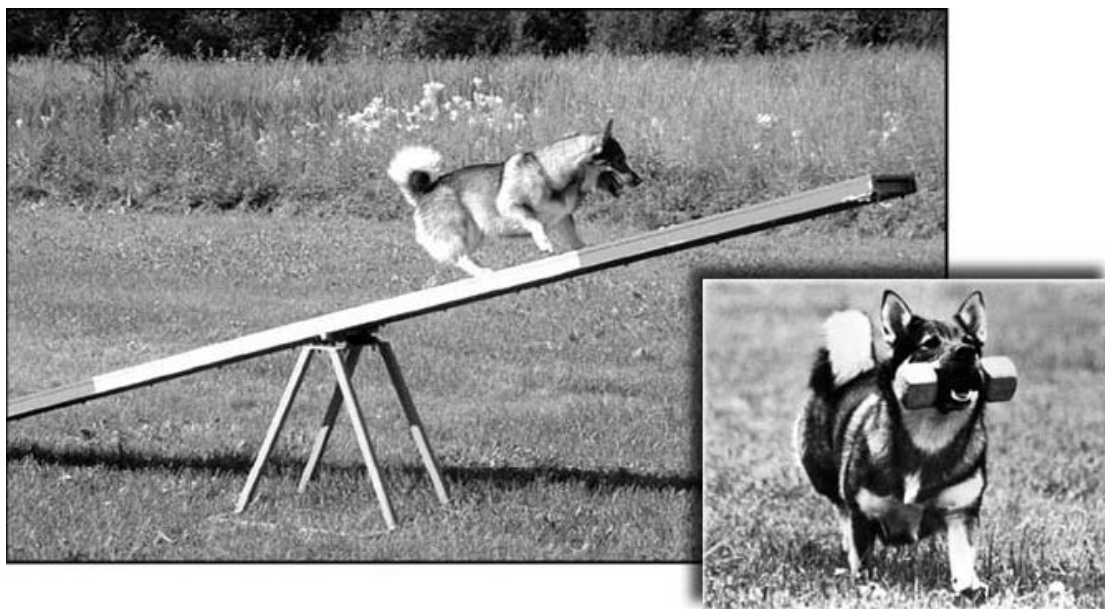


Rodun ensimmäisen rotumääritelmän mallikoirana toiminut 12-v. narttu Topsy

Rodun nimi oli aluksi Svensk Vallhund (ruotsalainen paimenkoira) ja hyväksytyjä olivat ainoastaan töpöhäntäiset harmaat koirat. Vuonna 1953 nimi muutettiin muotoon Västgötaspets (länsigöötanmaanpystykorva). Pienen koirakannan takia hyväksyttiin myös ruskeat värisävyt ja pitkähäntäiset koirat, joiden hännät kylläkin tyhistettiin.

Aluksi suurin osa kasvattajista oli maanviljelijöitä, jotka kasvattivat koiria lähinnä niiden paimentamistaipumusten takia. Länsigöötanmaanpystykorvat kävivät 1940-luvulla ahkerasti paimennuskokeissa. Bordercollieiden tulo Ruotsiin vähensi länsigöötanmaanpystykorvien määrää kokeissa. Pian kukaan ei uskaltanut ilmoittaa kokeisiin pientä nautakarjaan erikoistunutta paimenkoiraa, sillä bordercollie oli lammaspaimenena ja erilaisen paimennustyylin omaavana liian ylivoimainen kokeissa. 1970-luvulla paimentavia länsigöötanmaanpystykorvia ei juuri enää ollut. Harrastustasolla gööttien kanssa paimennetaan edelleen, ja koirien taitoja on mahdollista mitata Ruotsin rotujärjestön määrittelemän paimennustaipumustestin avulla.

Lyhytjalkainen, pitkänomainen ja pystykorvainen länsigöötanmaanpystykorva muistuttaa niin paljon welsh corgia, että rotujen välillä on epäilty sukulaisuussuhdetta. Siitä on olemassa kaksi teoriaa: joko viikingit veivät rodun mukanaan Ruotsista Englantiin tai päinvastoin. Nykyaikana kynologiset asiantuntijat ovat sanoneet rodun olevan peräisin Ruotsista. Aikoinaan rodun on ehdotettu olevan jämtlanninpystykorvan kääpiömuoto.



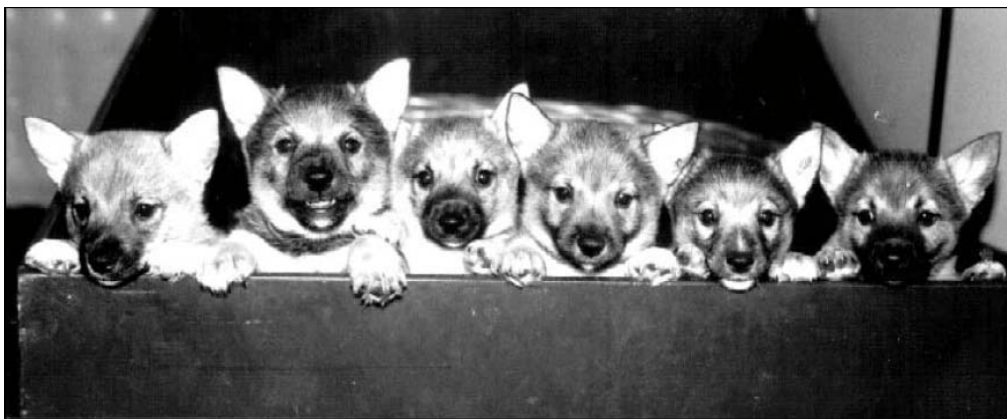
Länsigöötanmaanpystykorva on erinomainen ja monipuolinen harrastuskoira

Länsigöötanmaanpystykorva Suomessa

Ensimmäiset länsigöötanmaanpystykorvat on rekisteröity Suomessa 1958. Vuonna 1966 rekisteröitiin Suomessa yksi länsigöötanmaanpystykorva. 1990-luvulla rekisteröitiin keskimäärin 62 koiraa vuodessa, ja 2000-luvulla rekisteröintejä on ollut keskimäärin 87 koiraa vuodessa. Kotimaamme kantaa virkistämään tulee vuosittain myös muutama tuontikoira, etupäässä Ruotsista.

Suomalainen rotuyhdistys Länsigöötanmaanpystykorvat – Västgötaspetsen ry. perustettiin 23.3.1991, ja rotujärjestöasema yhdistykselle myönnettiin 24.11.2007. Yhdistyksen ensimmäinen rotukatselmus pidettiin elokuussa 1991 ja rodun oma erikoisnäyttely järjestettiin ensimmäistä kertaa vuonna 1992. Rotujärjestön keskeisimpiä toimintoja ovat edelleenkin vuosittaiset rotukatselmuksesi eli jalostustarkastukset sekä erikoisnäyttelyt. Lisäksi järjestetään kesäpäiviä ja muita aktiviteetteja resurssien mukaan. Maamme eri kolkille on myös muodostunut göötinomistajien ryhmittymiä, jotka tapaavat toisiaan vapaamuotoisesti yhteisten ulkoilujen ja muun mukavan merkeissä. Yhdistyksen oma lehti Göötti ilmestyy neljä kertaa vuodessa.

Yhdistyksellä on jalostustoimikunta, joka toimii johtokunnan alaisena. Toimikunta antaa nartun omistajille tietoja jalostukseen sopivista uroksista ja seuraa rodussa esiintyviä sairauksia ja vikoja.



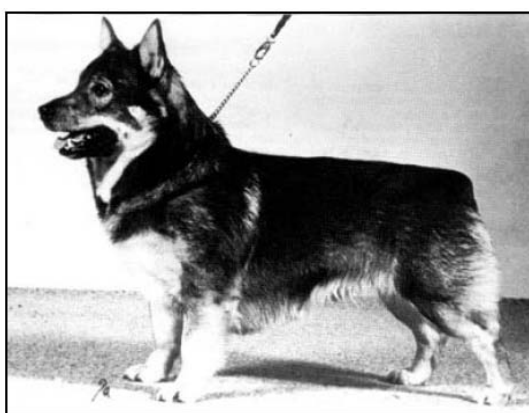
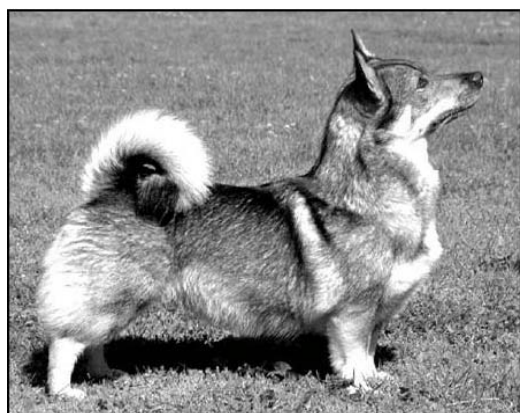
Mihin rotu sopii

Länstigöötanmaanpystykorva on luonteeltaan eloisa, valpas ja tarmokas pieni suuri koira. Se on yhteistyöhaluinen ja helposti koulutettavissa erilaisiin tehtäviin. Suomessa länstigöötanmaanpystykorvat kilpailevat agilityssä ja tokossa erittäin menestyksekkäästi. Myös pelastuskoira-toiminnassa on gööttejä mukana. Ruotsissa niiden kanssa kilpaillaan lisäksi haku- ja jälkikokeissa sekä paimennustesteissä.

Länstigöötanmaanpystykorva soveltuu erinomaisesti myös pelkäksi seurakoiraksi sekä kaupunkiin että maalle. Tämä vilkas ja kekseliäs koira tarvitsee aina kunnan kotikasvatuksen, ja työkoirarotuna se arvostaa kaikenlaista tekemistä ja puuhailua. Puheliana koirana se saattaa yltyä haukkumaan joskus liikaakin, ellei haukkumiseen puututa ja sitä rajoiteta jo pennusta pitäen. Göötin energia kannattaakin alusta alkaen ohjata oikeanlaiseen ja sallittuun tekemiseen, jolloin sekä koira että omistaja ovat tyytyväisempiä.

Pienestä koostaan huolimatta länstigöötanmaanpystykorva tarvitsee paljon liikuntaa. Se jaksaa ulkoilla monta tuntia päivittäin ja pärjää pitkälläkin lenkeillä isompiensa mukana. Göötti juoksee mielellään vapaana ja leikkii toisten koirien kanssa. Silloinkin se pitää aina huolen siitä, ettei sen lauma (omistaja) ole liian kaukana. Lienee sanomattakin selvää, ettei tällainen koira sovi juoksulangan päähän tai pidettäväksi vain koiratarhassa.

Länstigöötanmaanpystykorva on miellyttävä perhekoira, joka tulee erinomaisesti toimeen lasten kanssa. Se tietää paikkansa joka tilanteessa ja on kaikessa täysillä mukana. Onnellisimmillaan se on silloin, kun sen oma lauma on koolla.



Rotumääritelmästä

Länsigöötanmaanpystykorva on matalaraajainen, pitkänomainen, pieni ja voimakas koira. Sen olemus ja ilme kuvastavat eloisuutta, tarmokkuutta ja valppautta. Ihannesäkäkorkeus uroksilla on 33 cm ja nartuilla 31 cm. Kahden sentin ylitys ja yhden sentin alitus näistä on sallittu. Säkäkorkeuden ja rungon pituuden suhde on 2:3. Koira painaa keskimäärin 9 – 15 kg.

Koiralla on voimakas luusto ja rintakehä. Karvapeite on lyhyehkö, kova, tiheä ja pinnanmyötäinen. Aluskarva on tiivistä ja pehmeää. Väriltään länsigöötanmaanpystykorva saa olla harmaa, harmaanruskea, harmaankeltainen, punaisenkeltainen tai punaisenruskea. Tummaa peitinkarvaa esiintyy selässä, niskassa ja kyljissä. Vaaleampia värisävyjä on kuonossa, poskissa, kurkussa rinnassa, vatsassa, pakaroissa (housut), käpälissä ja raajojen alaosissa. Erittäin toivottavaa on myös vaalea kuviointi lapojen kohdalla, eli ns. valjaskuviointi, sekä vaaleat poskimerkit. Valkoista väriä sallitaan vähäisessä määrin kapeana piirtona päässä, niskaläikkänä tai vähäisenä kauluksena. Valkoiset merkit ovat sallittuja rinnassa sekä etu- ja takaraajoissa, mutta valkoisten sukkiin ei tulisi ylittää puolta raajan korkeudesta.



Rodun erikoispiirre on häntä: pennut voivat syntyä hännättöminä, töpö- tai pitkähäntäisinä. Suurin osa länsigöötanmaanpystykorvista syntyy hännällisinä. Pitkiä häntiä on erimittaisia ja eri tavoin kannettuja. Hännän asentoa ei rotumääritelmässä ole määritelty eikä arvostelutuomarin tule siihen näyttelyssä puuttua. Pitkähäntäisiä koiria on aikaisemmin typistetty, mutta vuodesta 1996 lähtien on häntien typistäminen ollut kiellettyä Suomessa. Vuonna 2009 tuli voimaan töpö + töpö -yhdistelmien rekisteröintikielto, jonka mukaan kahden töpöhäntäisen vanhemman yhdistelmästä syntyneitä pentuja ei enää rekisteröidä. Kielto perustuu eläinsuojelullisiin syihin. On todettu, että töpö + töpö -yhdistelmässä pentuekoko on pienempi ja yhdistelmästä saattaa syntyä elinkelvottomia tai epämuodostuneita pentuja.



Terveystilanne

Länsigöötanmaanpystykorva on varsin alkukantainen ja terve rotu. Koska se kuuluu ns. kondrodystrofiin eli lyhytraajaisiin rotuihin, voi sillä esiintyä näille rodulle tyypillisiä luuston kasvuhäiriöitä. Lonkkaniveldysplasiaa gööteillä esiintyy jonkin verran, vaikkakin vakavat lonkkaviat (D-tai huonommat lonkat) ovat harvinaisia. 2000-luvulla myös gööttien silmiä on alettu tutkia. Gööteillä esiintyy rodulle tyypillistä verkkokalvon etenevää rappeutumaa, joka vaikuttaa periytyvältä. Sairauden vaikutus koiran näkökykyyn vaihtelee paljon: muutama koira on sokeutunut, mutta suurin osa elää normaalia elämää. Parhaillaan on meneillään tutkimus, jossa etsitään sairauden aiheuttavaa geenivirhettä. Muita rodulla esiintyviä vaivoja ovat esim. kivesviat sekä hammaspuutokset ja purentaviat. Kaiken kaikkiaan rotu on kuitenkin hyvin helppohoitoinen ja yleensä varsin pitkäikäinen.

